

Sygn. akt X GC 200/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy

w składzie

o.o.i.Przewodniczący SSO Barbara Przybyła

Protokolant Andrzej Chodorowski

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2015r. w Gliwicach

na rozprawie

z powództwa: S. P.– (...)

przeciwko: Z. L.

1. zasądza od pozwanego Z. L. na rzecz powoda S. P.– (...) kwotę 1.100.079,44 (jeden milion sto tysięcy siedemdziesiąt dziewięć 44/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 22 marca 2014r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem kosztów procesu;
3. przyznaje radcy prawnemu L. M. kwotę 8.856 (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć) złotych w tym podatek od towarów i usług w kwocie 1.656 (tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć) złotych oraz kwotę 8,40 (osiem 40/100) złotych, tytułem zwrotu wydatków od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

SSO Barbara Przybyła

Sygn. akt X GC 200/14

UZASADNIENIE

Powód S. P.– (...) wniósł o zasądzenie od pozwanego Z. L. kwoty 1.100.079,44 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania.

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwany jest byłym Prezesem Zarządu Biura (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. (dalej: Spółka). Podał, że w dniu 29 czerwca 2001 r. pomiędzy S. P. – (...)(Sprzedający) a Spółką (Kupujący) została zawarta umowa sprzedaży przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55⁽¹⁾k.c. W dacie zawarcia umowy członkiem zarządu był pozwany. Powód podał, że 24 maja 2006 r. ogłoszona została upadłość Spółki z możliwością zawarcia układu, następnie zaś Spółkę objęto upadłością likwidacyjną. W związku z ogłoszeniem upadłości powód zgłosił na liście wierzytelności wierzytelność w wysokości 2.572.310,91 zł. Powód podniósł jednocześnie, iż postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z 21 marca 2008 r. pozwanego pozbawiono prawa prowadzenia działalności na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, w przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu na okres lat 6. Wskazał, że Sąd ten uznał, iż wbrew obowiązkowi pozwany nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości w ciągu 14 dni od wystąpienia przesłanki jej ogłoszenia, ponadto że wniosek o ogłoszenie upadłości był spóźniony o co najmniej 1,5 roku. Powód wskazał, że w toku postępowania upadłościowego Syndyk dokonał wpłat na rzecz powoda

kwot w łącznej wysokości 1.472.231,47 zł. W ocenie powoda w związku z bezskutecznością egzekucji w zakresie kwoty 1.000.079,44 zł, w świetle art. 299 k.s.h. po jego stronie powstało prawo domagania się jej bezpośrednio od pozwanego będącego w czasie powstania i wymagalności wierzytelności Prezesem Zarządu Spółki.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu podniósł zarzut przedawnienia roszczenia oraz brak legitymacji procesowej powoda. Zarzucił także brak szkody po stronie powodowej wskazując, że nawet gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony wcześniej powód nie zostałby zaspokojony.

Sąd ustalił, co następuje:

Postanowieniem z dnia 24 maja 2006 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach, sygn. akt XII GU 97/05 ogłosił upadłość z możliwością zawarcia układu Biura (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Pozwany był Prezesem Zarządu Spółki do dnia 28 października 2009 r. (dowód: kopia postanowienia SR k.28, odpis pełny z KRS k. 9-13)

Postanowieniem z dnia 21 marca 2008 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach (sygn. akt XII Gzd 9/07) pozbawił pozwanego prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, w przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu na okres lat 6. W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, że wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 20 w zw z art. 21 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze pozwany nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości w ciągu 14 dni od wystąpienia przesłanki jej ogłoszenia. Ponadto, że Spółka popadła w stan niewypłacalności jeszcze w roku 2004 , zaś wniosek o ogłoszenie upadłości był spóźniony o co najmniej 1,5 roku. Sąd podniósł także, iż pozwany utrudniał postępowanie upadłościowe Spółki. (dowód: kopia postanowienia SR wraz z uzasadnieniem k. 34-40). W ocenie biegłego sądowego A. S. podstawa do ogłoszenia upadłości Spółki nastąpiła przed datą wniosku o ogłoszenie upadłości. Biegły wskazał także, iż nie sporządzono inwentaryzacji zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości co uniemożliwiło stwierdzenie rzetelności i prawdziwości bilansu Spółki. (dowód: opinia i opinia uzupełniająca biegłego – w aktach sprawy XII GU 97/05 k.535 i nast., k. 991 i nast.)

Postanowieniem z dnia 11 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach stwierdził zakończenie postępowania upadłościowego, zaś 26 września 2013 r. Spółka została wykreślona z Rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. (dowód: wyciąg z Monitora Sądowego i Gospodarczego k. 29, wydruk z KRS k.30)

Powód w toczącym się postępowaniu upadłościowym Spółki zgłosił na liście wierzytelności wierzytelność w kwocie 2.572.310,91 zł. W toku postępowania upadłościowego zaspokojona została wierzytelność powoda w kwocie 1.472.231,47 zł. (dowód: wyciąg z listy wierzytelności k.32-33)

Pismem z dnia 17 marca 2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 1.100.079,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia otrzymania wezwania. Wezwanie to doręczone zostało pozwanemu 22 marca 2014 r. (dowód: wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem odbioru k. 41-42)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o złożone i wskazane powyżej dokumenty uznając zgromadzony w ten sposób materiał dowodowy za wystarczający, a przeprowadzone postępowanie dowodowe za pozwalające na wyjaśnienie i rozstrzygnięcie sprawy i nie wymagające uzupełnienia. Sąd pominął dowód z kopii aktu notarialnego - umowy sprzedaży przedsiębiorstwa jako wskazany na okoliczność nieistotną dla rozstrzygnięcia sprawy oraz oddalił wniosek o przesłuchanie świadków wobec niewskazania ich adresów przez pozwanego.

Sąd nie przyjął jako podstawy orzekania opinii biegłego sądowego M. G. w tej części w jakiej biegła wyszła poza zakres zleconej jej opinii, tj. wskazując, iż postępowanie upadłościowe wszczęte na wniosek zarządu złożony w prawidłowym terminie, winno przynieść efekty ekonomiczne zbliżone do realnie osiągniętych do syndyka masy upadłości, gdyż oparła swe wnioski jedynie na swym doświadczeniu jako syndyka masy upadłości.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie nie było sporne między stronami, że pozwany w okresie powstania wierzytelności i później był członkiem zarządu Biura (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G..

Nie było również sporne, że powodowi przysługiwała względem Spółki wierzytelność w wysokości 2.572.310,91 zł, zaś w toku postępowania upadłościowego Spółki zaspokojona została wierzytelność w kwocie 1.472.231,47 zł. Istota niniejszego sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy pozwany ponosi odpowiedzialność za zobowiązania Spółki na podstawie art. 299 k.s.h.

Stosownie do treści art. 299§1 k.s.h. jeżeli egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Odpowiedzialność ta jest odpowiedzialnością ustawową i subsydiarną, gdyż uzupełnia ona odpowiedzialność spółki w ten sposób, że gdy egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, dopiero wówczas można sięgnąć do majątku członków zarządu. Specyfika tej odpowiedzialności przejawia się w tym, że wierzyciel, który nie wyegzekwował swej wierzytelności wobec spółki, nie musi na zasadach ogólnych dowodzić wysokości doznanej wskutek tego szkody. Wystarczy, że przedłoży tytuł egzekucyjny stwierdzający zobowiązanie spółki i udowodni, iż egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna (tak: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, niepubl.)

Powyższe oznacza, iż powód, który dochodzi roszczenia przewidzianego w art. 299 § 1 k.s.h., powinien wykazać istnienie określonego zobowiązania spółki w czasie, kiedy pozwani byli członkami zarządu, stwierdzonego w tym czasie lub później tytułem egzekucyjnym wydanym na rzecz powoda oraz bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania przeciwko spółce.

Na pozwanym natomiast spoczywał ciężar wykazania przesłanek uwalniających go od odpowiedzialności przewidzianych w przepisie art. 299§2 ksh i przedstawienia dowodów pozwalających na stwierdzenie istnienia tych okoliczności. Tym obowiązkiem pozwany nie sprostał.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd uznał, iż pozwany nie wykazał przesłanek egzoneracyjnych przewidzianych w art. 299 § 2 k.s.h., które umożliwiłyby uznanie, iż nie ponosi on odpowiedzialności na skutek tego, iż niezgłoszenie w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nie wszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy albo wierzyciel nie poniósł szkody.

Pozwany odpowiada także za te zobowiązania, które nie powstałyby, gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości był zgłoszony we właściwym czasie – a więc także za powstałe roszczenia odsetkowe czy kary umowne, bądź opłaty dodatkowe, powstałe po dacie, w której należało zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości. Szkada dla wierzyciela nie powstanie na skutek niewyegzekwowania określonego zobowiązania spółki, gdy brak zaspokojenia nie pozostaje w związku przyczynowym z niezłożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, co oznacza, że zobowiązanie spółki nie mogłoby być zaspokojone z jej majątku, nawet w sytuacji, kiedy zostałby zgłoszony wniosek o upadłość we właściwym czasie. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2013 r., sygn I CSK 646/12). Ocena dokonana w tym zakresie przez powołanego w sprawie biegłego nie tylko przekraczała zakres zleconej opinii ale jest nieuzasadniona.

Dowodem na powyższe okoliczności nie była opinia biegłego sądowego M. G.. Biegła wyszła poza zakres zleconej jej opinii wskazując w niej, że oparła się na swoim doświadczeniu jako syndyka masy upadłości, zakładając, iż postępowanie upadłościowe wszczęte na wniosek zarządu złożony w prawidłowym terminie, to jest najpóźniej w dniu 14 lipca 2004 r. winno przynieść efekty ekonomiczne zbliżone do realnie osiągniętych do syndyka masy upadłości.

Pomijając fakt, iż biegła w swoich ustaleniach przekroczyła zakres zleconych jej działań to rzeczą pozwanego było wskazanie albo przynajmniej podniesienie wniosków dowodowych pozwalających na ustalenie dokumentacji innej niż wynikająca z akt postępowania upadłościowego, które pozwoliłyby na precyzyjne ustalenie czy wcześniejsze zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości wpłynęłoby na stopień zaspokojenia wierzyciela. To na pozwanym bowiem spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie, po myśli art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. Ponadto biegła jednoznacznie stwierdziła, że

opóźnienie w złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości wynosiło dziesięć i pół miesiąca. Wskazała, że wobec braku istotnych dokumentów nie dokonała oszacowania stopnia ewentualnego zaspokojenia wierzyciela bowiem były to rachunek czysto hipotetyczny i obarczony zbyt wielkim ryzykiem błędu.

Z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 21 marca 2008 r. (sygn. akt XII Gzd 9/07) wynika, że Spółka popadła w stan niewypłacalności w 2004 r., zaś wniosek o ogłoszenie upadłości spóźniony był co najmniej o 1,5 roku. Także z opinii biegłego sądowego A. S. (w aktach sprawy XII GU 97/05) wynika, iż podstawa do ogłoszenia upadłości Spółki nastąpiła przed datą wniosku o ogłoszenie upadłości.

Skoro ciężar wykazania okoliczności, iż wcześniejsze zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie doprowadziłoby do zaspokojenia wierzyciela w wyższym stopniu z uwagi na brak dokumentacji, a jednocześnie brak jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej w tym zakresie pozwanego, uznać należało, iż pozwany nie wykazał okoliczności, która zwalniałaby go z odpowiedzialności odszkodowawczej płynącej z art. 299 k.s.h. W tym zakresie ustawodawca w całości obowiązek wykazania tych okoliczności nałożył na członków zarządu. Jak podniesiono na wstępie okolicznością bezsporną w sprawie było, iż pozwany w chwili powstania wierzytelności był członkiem zarządu.

Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia nie zasługiwał na uwzględnienie, a to z uwagi na fakt, że w postępowaniu upadłościowym ostateczny plan podziału został sporządzony w dniu 2 listopada 2012 r. Najwcześniej w tej dacie wierzyciel mógł więc stwierdzić jaka jest wysokość jego szkody, to znaczy w jakim zakresie nie został zaspokojony. Od tej daty więc powinien być liczony trzyletni termin przedawnienia. Zgodnie bowiem z art. 442¹ k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Skoro pozew został złożony w dniu 27 maja 2014 r. nie doszło do przedawnienia roszczenia. W związku z tym, iż pozwany nie wykazał braku swojej odpowiedzialności, a jedną z przyczyn niewykazania tej okoliczności było uprzednie prowadzenie w sposób nieprawidłowy dokumentacji księgowej, co także bezspornie wynika z akt postępowania upadłościowego, Sąd na podstawie art. 299 k.s.h. uwzględnił powództwo w całości.

Orzeczenie o kosztach postępowania okazało się konsekwencją rozstrzygnięcia głównego. Orzeczenie o kosztach procesu oparto na przepisie art. 98 i 108 k.p.c. uwzględniając, iż zgodnie z art. 94 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych powód – S. P. nie ma obowiązku uiszczania opłat, zaś pozwany był zwolniony od kosztów sądowych.

Na koszty poniesione przez powoda złożyły się koszty zastępstwa procesowego, tj. wynagrodzenie radcy prawnego w wysokości 7.200 zł (§ 2 ust. 1 i 2 i § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu). Stąd orzeczono jak w pkt 2 orzeczenia.

Przyznane w pkt 3 orzeczenia koszty nieopłaconej pomocy prawnej w wysokości 8.864,40 zł znajdują uzasadnienie w § 15 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSO Barbara Przybyła